

Тефсир на айети 87 и 88 от сураал-Маида

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْرُمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ
وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ

87. О вие, които повярвахте! Не възбранявайте богатата, които Аллах ви е разрешил и не престъпвайте границите на позволеното! Наистина, Аллах не обича престъпващите.

88. И яжте от онова, което Аллах ви е дал за препитание разрешено, приятно! И бойте се от Аллах, в Когото вярвате!

Всевишният Аллах е казал: **О вие, които повярвахте! Не възбранявайте богатата, които Аллах ви е разрешил и не престъпвайте границите на позволеното!** Правверните не трябва да си забраняват полезните храни и напитки, които Всевишният Аллах е обявил позволени за тях. Той им е оказал милост и те са длъжни да възхваляват Всевишният Аллах за тази милост. Всевишният Аллах е позволил да ползват от богатата, и те са длъжни да Му бъдат признателни. Те нямат право да отхвърлят милостта на Всевишният Аллах, проявявайки неблагодарност, или да не я приемат, или да я обявяват за забранена. Ако те постъпят по този начин, ако те клеветят по адрес на Всевишният Аллах, ако проявяват неблагодарност и обявяват разрешените и полезни блага за забранени и скверни, то те престъпват границите на позволеното. Всевишният Аллах е забранил на хората да престъпват границите на позволеното и не обича такива престъпници: **Наистина, Аллах не обича престъпващите.** Нещр повече, те са ненавистни на Всевишният Аллах и ще бъдат удостоени с Неговото наказание.

Всевишният Аллах е заповядал на правверните да не се оприличават на езичниците, които си забраняват някои неща, обявени от Него за позволени. Всевишният е казал: **И яжте от онова, което Аллах ви е дал за препитание разрешено, приятно!** Аллах е заповядал да се яде храна, която Той помага на Своите раби да изкарат благодарение на техните усилия, ако тя е разрешена. Прехраната не трябва да бъде изкарана с кражба, отнета насилно или придобита със средства, получени по незаконен път. А наред с това трябва да бъде чиста и полезна, тъй като не бива да се консумира месото на хищници и други нечисти продукти. Мюсюлманите трябва да се **боят от Аллах**, изпълнявайки Неговите заповеди и да се пазят от Неговите забрани, **в Когото вярват!** Именно, вярата в Аллах ги задължава да изповядат благочестива религиозност и да изпълняват задълженията си пред Него, тъй като само в този случай тази благочестива религиозност се явява свършена.

От този прекрасен аyet следва, че ако човек си забранява позволено блюдо, ако си забранява пиене на позволена напитка или си забранява встъпването в полова близост с наложница или с пленница, то тази постъпка не става забранена за него. Но ако наруши даденото обещание, то той е длъжен да изкупи извършеното така, както се изкупва нарушаването на клетва. Всевишният Аллах е казал: **О, Пророче, защо си възбраняваш онова, което Аллах ти е разрешил, стремейки се да угодиш на своите съпруги. Но Аллах е Опрощаващ, Милосърден. Аллах вече наложи изкупление при отмятане от вашите клетви. Аллах е вашият Покровител. Той е Всезнаещия, Премъдрия./66:1-2/** Но ако човек си е забранил да встъпва в полова близост със съпругата си, то той е длъжен да извърши изкупителни действия, каквито се предприемат за езическия обичай при отричане от жена, наричан "зихар".

От този аyet същр така следва, че човек не бива да избягва позволените блага и удоволствия и не трябва да си ги забранява. Напротив, той е длъжен да им се наслаждава и

трябва да ги използва за подчинение на своя Повелител.

Тefsир на аyet 141 от сураал-Анам

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَّغْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَّغْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكْلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَانَ مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ □ كَلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ □ وَلَا تَسْرِفُوا □ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ

141. Той е, Който създаде градини от растения с асми и без асми, и палмите, и насажденията с различни вкусове, и маслините, и нарoвете сходни и несходни. Яжте от плодовете им, когато са дали плод, и раздайте дължимото от тях в деня на беритбата им, но не прахосвайте Той не обича прахосниците.

След споменаването за това, как езичниците са се отнасяли към домашните животни и посевите, които Аллах е обявил за позволени, Всевишният и Всеблаг Аллах е напомнил, че посевите и домашните животни са Негова милост по отношение на рабите и хората са длъжни да изпълняват свързаните с тях материални задължения.

Аллахе, **Който създаде градини от растения с асми и без асми**, т.е. бостани с всевъзможни дръвчета и различни растения. Едни градини са с асми, благодарение на които клонките на дръвчетата се издигат над повърхността на земята, а други не се нуждаят от асми, защото в тях растат дървета с мощни стволoве, или пълзящи растения. Всичко това свидетелства, че градините носят огромна полза, и че именно, Всевишният Аллах е научил рабите да отглеждат дръвчета и асми.

Всевишният Аллах също така е сътворил **и палмите, и насажденията с различни вкусове**, които растат заедно и се напояват с една вода, но се превъзхождат по вкус. От всички растения Всевишният Аллах е отделил финиковата палма и различните зърнени култури, тъй като те носят голяма полза и са основни хранителни продукти за болшинството хора. Всевишният Аллах също така е сътворил **и маслините, и нарoвете сходни и несходни**, а плодовете им се различават по форма и вкус.

За какво Всевишният Аллах е създал тези градини заедно с плодовете? Отговаряйки на този въпрос, Всевишният Аллах е съобщил, че те са създадени за благо на рабите. **Яжте от плодовете им**, т.е. хората могат да употребяват в храната си фурми и зърнени култури, **когато са дали плод, и раздайте дължимото от тях в деня на беритбата им!** Тук става дума за зекята, който се взема от урожая на определени зърнени култури, ако той достигне облагаемия минимум при зекята *нисаб*. Всевишният Аллах е заповядал да се плаща зекята от събирането на урожая от зърнените култури в деня на беритбата, защото срока на беритбата е подобна на времето за преминаването на цяла година. Освен това, именно, този ден с нетърпение се очаква от бедняците и нуждаещите се, и през този ден за селскостопанските производители е най-лесно да заплатят задължителния зекят, защото могат без труд да отделят част от урожая, който предстои да раздадат от тази част, която те оставят за себе си. След това Всевишният Аллах е повелил: **Но не прахосвайте Той не обича прахосниците!** Всевишният Аллах е забранил да се разточителства в храната, да се яде повече от необходимото и да се изяжда частта от реколтата, която селскостопанския производител е длъжен да раздаде в качеството на зекят. Всевишният Аллах също така е забранил да се разточителства при раздаването на зекята и да се изплаща над определеното, причинявайки вреда на себе си, семейството си и накърнявайки правата на кредиторите. Изброените постъпки се явяват проява на прахосничество и излишество, което е забранено от Всевишния Аллах. На Него не е угодно рабите да постъпват по този начин, защото подобни постъпки са Му ненавистни.

От този прекрасен аyet следва, че мюсюлманите са задължени да плащат зекят от плодовете и зърнените култури. Този зекят не се заплаща, след като премине цяла година, а в деня на беритбата и прибирането на урожая. Реколтата от тези видове имущество се прибира веднъж годишно дори ако след беритбата тя престои в хранилищата няколко години, защото Всевишният Аллах е заповядал да се заплаща от нея дължимото в деня на беритбата й.

изключение от това правило са плодовете и зърнените култури, предназначени за търговия. От този аяет същр така следва, че ако стихийно бедствие е погубило реколтата от плодове или зърнени култури до тяхното прибиране, то стопанина на урожая не носи отговорност за неплащането на зекят, след като реколтата е погубена не по причина на неговото нехайство. От това същр така следва, че се разрешава яденето на фурми и зърнени култури преди настъпването на срока за заплащане на зекята, при това изяденото количество не се взема под внимание при определяне размера на зекята, тъй като той се плаща от реколтата останала за времето на беритбата. Именно, затова пророкът Мухаммед *салляллаху алейхи ве селлем*, е разпращал оценители, които са оценявали реколтата, определяли са размера на дължимия зекят и са разрешавали на стопаните да оставят за семейството си една трета или една четвърт част от зекята, които са могли да консумират сами или да раздадат на хората.

Тефсир на аяет 31 от сураал-Араф.

يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ

31. О, синове на Адам! Обличайте се подходящо за всяка джамия! И яжте, и пийте, ала не разхищавайте! Той не обича разхищаващите.

След като е низпослал одежди на Адамовите потомци, благодарение на които те могат да прикриват своята голота, Всевишният Аллах е заповядал на хората: **О, синове на Адам! Обличайте се подходящо за всяка джамия!** Т.е. прикривайте срамните си части по време на задължителните *фарз*, и допълнителните *нафиленамази*. Прикритието на срамните части се явява украсение за човешкото тяло, докато оголването прави тялото безобразно.

Съгласно друго тълкувание, под украсение в този аяет се разбират чистите и красиви облекла. Следователно, по време на намаза мюсюлманите са длъжни не само да прикриват тези части на тялото, които следва да се прикриват, но и да се обличат в чисти и красиви дрехи, а не в смачкани и изцапани с мръсотия и нечистотии.

След това Всевишният Аллах е казал: **И яжте, и пийте**, от позволените и чисти блага, с които Всевишният Аллах е дарил Своите творения. **Ала не разхищавайте!** Не трябва да се разточителства, употребявайки в храната излишно много продукти, които могат да причинят вреда на организма, или пък да се закупуват много скъпи и изискани гозби, напитки и дрехи, или пък да се употребява в храната забранени продукти.

Той не обича разхищаващите. Всевишният Аллах не обича хората, които разхищават, защото, разточителството предизвиква гнева Му и причинява вреда на организма и благосъстоянието на човека. А в някои случаи то води до това, че човек се лишава от възможността да стори задължителните пожертвования.

С една дума, този прекрасен аяет заповяда да се употребяват в храната гозби и напитки, забранява отказа от храна и напитки и забранява разхищаването в това.

Тефсир на аяети 12-19 от сура Лукман.

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ ۖ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ

وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ ۚ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ

وَإِنْ جَاهِدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۚ وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا ۚ وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ۚ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِنْقَالًا حَبَّةً مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَحْرَةٍ أَوْ فِي سَمَاوَاتٍ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ

يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ ۖ إِنَّ ذَلِكُمْ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ
وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ
وَأَقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ ۚ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ

12. И дадохме на Лукман мъдростта: “Бъди признателен на Аллах! Който е признателен, постъпва само за свое добро. А който е неблагодарен, то Аллах е Пребогат, Всеславен.”

13. И каза Лукман на сина си, поучавайки го: “О, синко мой! Не приобщавай съдружници към Аллах, защото многобожието се явява огромна несправедливост.”

14. Ние заповядахме на човека да се отнася добре с родителите си. Носи го майка му, изпитвайки слабост връз слабост и го отбива след две години. Бъди признателен на Мен и на родителите си! Завръщането е при Мен.

15. А ако те се сражават с теб, за да Ми приобщаваш съдружници, за които нямаш знание, то не им се покорявай! И бъди добър с тях в земния живот, и следвай пътя на тези, които са се обърнали към Мен! После вашето завръщане е към Мен и аз ще ви известя какво сте вършили.

16. О, синко мой! Всяко твое дело, дори и да е с тежест на синапено зърно, и то да е в скала, или да е на небесата, или на земята, Аллах ще го покаже. Аллах е Всепроникващ [или Добър], Сведущ.

17. О, синко мой! Извършвай молитвата намаз и повелявай да се върши одобряването, и възбранявай порицаването, и бъди търпелив към онова, което те сполети! Наистина, в тези дела трябва да се проявява решителност.

18. И не криви лице пред хората от презрение, и не върви по земята с високомерие! Аллах не обича никой горделивец, самохвалец.

19. И бъди умерен в своята походка, и снижавай своя глас! Най-противният от гласовете е магарешкият глас.

Всевишният Аллах е съобщил за Своята милост към праведния раб Лукман. Всевишният Аллах го е дарил с мъдрост, т.е. правилна представа за нещата и закони Му, а така същр заложените в тях тайни и мъдрости. Много често хората притежават знания, но са лишени от мъдрост. но за да стане човек мъдър, е необходимо да притежава знания и умение практически да ги използва. Именно, затова под мъдрост често се подразбира полезно знание и праведни дела.

Когато Всевишният Аллах е облагодетелствал Лукман с тази велика милост, на него му е било заповядано да благодари на Аллах за щедротото възнаграждение и обещано, че в този случай Всевишният Аллах ще увеличи неговото възнаграждение и ще го осени с още по-голяма милост. Всевишният Аллах е съобщил, че благодарността и признателността носят полза на хората, докато неверието и неблагодарността се стоварват върху плещите им като тежко бреме.

Аллах Пребогат, Всеславен. Всевишният Аллах не се нуждае от Своите неблагодарни раби и заслужава всякаква хвала, че е предопределил на непокорните злосторници такава съдба. Богатството и самодостатъчността са неотменими качества от същността на Всевишният Аллах. Той е достоен за хвала на Своите свършени качества и прекрасни деяния, и това същр така е неотменимо качество на божествената Му същност. Всяко от тези качества се явява качество на свършенството, а когато тези качества се споменават заедно, едно свършенство се допълва от друго.

Тълкувателите на Свещения Коран са на различно мнение по повод на това, дали Лукман е бил пророк или е бил праведен раб? Всевишният Аллах ни е съобщил само това, че на него му е била дарена мъдрост и че той е давал наставления на своя син.

И каза Лукман на сина си, поучавайки го. Наставление се наричат повеленията и забраните, които са съпроводени с подбуждане и предпазване. В наставленията на мъдреца Лукман са споменати основни положения и главните принципи на мъдростта. Той повелил на своя син искрено да се покланя на Единния Аллах и да се пази от многобожието, а след това му разяснил причината за това и е казал, че **многобожието се явява огромна несправедливост.** Идолопоклонничеството и многобожието действително се явяват огромна несправедливост, защото на света няма нищър по-ужасно по-отвратително. Как е възможно да се уподобяват възникналите от прах творения с Властелина на всяко нещър?! Как може да се уподобяват рабите, които са лишени от власт, на Властелина, Който управлява всички дела във вселената?! Как е възможно да се уподобяват несъвършените творения, които всеки миг се нуждаят от помощта и поддръжката на Аллах, Който е Безупречен и не се нуждае от нищър?! Как е възможно да се приравнява този, който не е способен да донесе благо дори колкото трохичка, на Онзи, по Чиято милост хората имат душа и тяло, изповядват религия, благоустраиват земния си живот, трудят се за благото на отвъдния живот и избягват злото?! Нима може да има по-голяма несправедливост от всичко това?! И нима може да има нещър по-лошо от това, че човека, който Всевишният Аллах е сътворил за искрено поклонение на Него Единствения, е обрекъл своята благородна душа на гибел и е паднал толкова ниско, че е започнал да се покланя на нищържните създания и причинява на себе си огромно зло?!!

След като е споменал, че отричането от многобожието се явява едно от най-важните задължения на човека пред Всевишния Аллах, за изпълнение на което хората са длъжни да изповядват строго еднобожието, то Всевишният Аллах е заповядал на Своите раби да изпълняват своите задължения към родителите си и е казал:

Ние заповядахме на човека да се отнася добре с родителите си. Всевишният Аллах е заповядал на човека да се отнася добре с родителите си и непременно ще го попита, дали е спазвал или не тази заповед? Всевишният Аллах е заповядал на човека: **Бъди признателен на Мен и Ми** се покланяй, като изпълняваш задълженията си към Мен, и не използвай милостите Ми, за да извършваш грехове! Наред с това се отнасяй почитателно с **родителите си!** Това включва, кротко и вежливо да се отнасяш и да говориш с тях, смирено да се държиш пред тях, да ги уважаваш, да им оказваш подкрепа и всячески да избягваш постъпки и думи, които могат да ги обидят.

Всевишният Аллах е заповядал на човека да постъпва по този начин и е възвестил: **Завръщането е при Мен.** човекът непременно ще се завърне при Всевишния Аллах, Който му е низпослал тази заповед и го е обременил с това задължение. Тогава Всевишният Аллах ще попита: "Спазвал ли си тази заповед? Ако ти си я спазвал, то непременно ще получиш щедро възнаграждение. Ако ти си я нарушавал, то ще бъдеш подложен на мъчително наказание."

Говорейки за причината, която задължава човека почитено да се отнася към родителите си, Всевишният Аллах е напомнил: **Носи го майка му, изпитвайки слабост връз слабост и го отбива след две години.** От момента на зачатие бременната жена става капризна, болезнена, слаба и тежка. След това започват родилните конвулсии, които причиняват на жената много силни болки. А след раждане на детето майката се грижи за него, възпитава го и го кърми в продължение на две години. Нима човек не е длъжен да се отнася добре към този, който заради своето дете понася толкова трудности и наред с това изпитва най-силната любов към него?

А ако те се сражават с теб, за да Ми приобщаваш съдружници, за които нямаш знание, то не им се покорявай! Почитайки родителите си, човек не бива да им се подчинява тогава, когато те го призовават да приобщава съдружници към Всевишния Аллах.

Неподчинението на родителите по този въпрос не се явява непочтено отношение към тях, защото задълженията на човека пред Всевишния Аллах са много по-важни, отколкото задълженията му пред всички творения. “Не бива човек да се подчинява на творенията, ако не се подчинява на Твореца.”

Всевишният Аллах не е заповядал на човека да се отнася към родителите си с неуважение, ако те започнат да го подбуждат към езичество и многобожие. Всевишният Аллах им заповядал да не им се подчинява само тогава, когато те го подтикват към извършването на грях. Но дори и в този случай той е длъжен да бъде добър към тях. Затова Всевишният Аллах е повелил: **И бъди добър с тях в земния живот, и следвай пътя на тези, които са се обърнали към Мен!** Всевишният Аллах е заповядал на човека да съпровожда такива родители в земния живот и да им прави добро, но да не им се подчинява, ако се опитат да го склонят към неверие или непокорство. Човек трябва да следва само пътя на онези, които са повярвали в Аллах, в Неговите меляикета, Неговите Книги, Неговите пратеници, които са се покорили към своя Повелител и са се обърнали към Него. А за да се следва този път и да се обърне към Всевишния Аллах, човека е длъжен да се устреми с душа към своя Повелител и да извършва деяния, които му помагат да се приближи към Аллах и да спечели Неговото благоволение.

После вашето завръщане е към Мен и Аз ще ви известя какво сте вършили. Всеки човек, бил той мюсюлманин или грешник ще получи възмездие за вярата или неверието и ще получи въздействие за извършените от него благодеяния или прегрешения, и нито едно човешко деяние няма да остане скрито от Всевишния Аллах.

Нататък Всевишният Аллах е споменал, какво мъдреца Лукман е казал на своя син: **О, синко мой! Всяко твое дело, дори и да е с тежест на синапено зърно**, т.е. това е най-малкото и нищърно творение, **и то да е в скала, или да е на небесата, или на земята, Аллах ще го покаже.** Дори такова творение не може да се скрие от Всевишния Аллах, защото Неговото знание е безгранично, а Неговото могъщество е съвършено. **Аллах е Всепроникващ [или Добър], Сведущ.** Неговите знания са толкова съвършени и безупречни, че обхващат най-съкровените тайни на творенията, океаните и пустините. А това означава, че човека е длъжен да помни, че Всевишният Аллах го наблюдава, че трябва да Му се подчинява и да избягва всички малки и големите грехове.

О, синко мой! Извършвай молитвата намаз и повелявай да се върши одобряването, и възбранявай порицаваното, и бъди търпелив към онова, което те сполети! Лукман е призовавал своя син да извършва намаз и го е отделил измежду останалите благодеяния, защото намаза се явява най-великия обред на поклонението *ибадет*, който мюсюлманите извършват с тяло. Той също така му е заповядал да призовава хората към одобряването и да ги възпира от порицаваното. А за това мюсюлманина е длъжен да има знания за одобряването и порицаваното, защото само в този случай ще му се отдаде да призовава хората към добро и да ги отвръща от злото. Наред с тези знания призоваващия трябва да притежава доброта и търпение, и затова нататък Лукман е заповядал на своя син търпеливо да понася всички трудности и неприятности. Такова търпение и решителност изисква от призоваващия да изпълнява онова, към което призовава околните, и да избягва всичко, за което предупреждава хората. Изпълнявайки тези предписания, човек не само тръгва в правия път, защото извършва добро и избягва злото, но и помага на другите да тръгнат по него, защото ги призовава да вършат добро и да странят от злото. Лукман е разбирал прекрасно, че призоваващия към истината и доброто го очакват трудности и изпитания. На хората им е много тежко да призовават околните към одобряването и да ги удържат от порицаваното. Именно, затова той е заповядал на своя син да проявява необходимото търпение и да изпълнява заповедите му с необходимата решимост: **Наистина, в тези дела трябва да се проявява решителност.** Наистина, тези заповеди заслужават най-напрегнато внимание, и се отдава да ги изпълняват по надлежния начин само на онези, които са надарени с решителност.

И не криви лице пред хората от презрение, т.е. не бъди начумерен и не се отвръщай от

хората с надменност и важност, **и не върви по земята** горделиво и **с високомерие**, хвалейки се с богатство си и забравяйки за своя Добродетел. Не бъди самодоволен и наперен, защото **Аллах не обича никой горделивец, самохвалец**, които надменно се отнасят към хората в душата си и изразяват своето високомерно отношение към хората чрез външния си облик, а така също самохвалците, които изразяват своето високомерие с думи.

И бъди умерен в своята походка, и снижавай своя глас! Стъпвай скромно и със спокойна стъпка. Не ходи така, както ходят високомерните горделивци или немарливите простаци. Не повишавай глас, проявявайки уважение към хората и почитание към Всевишния Аллах. **Най-противният от гласовете е магарешкият глас.** И ако гръмкия глас носеше полза, то той не би бил отличителна особеност на магаретата, които са известни със своята глупост и низост.

Заповедите, които мъдреца Лукман е оставил на своя син, обединяват в себе си най-важните религиозни предписания, от които произтичат много други заповеди. Всички религиозни заповеди имат тясно отношение към заповедите на Лукман, защото те учат мюсюлманите да вършат доброто и да избягват злото. Всичко това потвърждава направеното по-рано от нас заявление, че мъдростта се изгражда от знания за религиозните предписания и ползата от тези предписания. Именно, затова мъдреца Лукман е повелил да се изповядва еднобожието *теухид*, което представлява основата на религията, и е забранил да се приобщават съдружници към Всевишния Аллах, разяснявайки, какво трябва да спира хората от многобожието и идолопоклонничеството. Той също така е заповядал да се прави добро на родителите, и е разяснил причината, заради която човек е длъжен почтено да се отнася към своите родители. Той също така е заповядал да се изказва благодарност на Всевишния Аллах и признателност на родителите, но е подчертал, че към тях трябва да има подчинение само тогава, когато те не призовават човек към непокорство пред Всевишния Аллах. Ако те подтикват човека да приобщава съдружници към Всевишния Аллах, то той няма право да им се подчинява, но е длъжен да проявява уважение към тях и да им прави добро. Той също така е заповядал да се помни, че Всевишния Аллах наблюдава Своите раби и на човек му предстои да застане пред своя Повелител и да получи въздеяние за всяко добро и зло, както и за малко или голямо деяние. Той също така е забранил да се проявява надменност и високомерие и е заповядал да се съблюдава скромност. Той също така е призовал да се проявява спокойствие при ходене и при разговор и е забранил да се нарушава тази прекрасна заповед. Той е заповядал да се призовават хората към одобряването и да се възпират от порицаването, да се извършва намаз и да се проявява търпение, което облекчава на човека изпълнението дори и на най-тежките предписания. Именно, затова Всевишният Аллах е заповядал: **И искайте помощта [на Аллах] с търпение и намаз! /2:45/**

Що се отнася до заповедите на Лукман, то те свидетелстват, че той действително е бил достоен да се нарече мъдрец. И по Своята милост Всевишният Аллах е споменал за неговата мъдрост на рабите Си, за да последват неговия прекрасен пример.